

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Економічна безпека сучасної України: виклики та загрози

**Матеріали науково-практичної конференції
викладачів, аспірантів і студентів
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого**

19 травня 2015 р.

За загальною редакцією *А. П. Гетьмана*

Харків
«Право»
2015

УДК 33(477)-049.5
ББК 65.9(4УКР)
Е45

*Тези друкуються мовою оригіналу
і відображають позицію авторів*

Економічна безпека сучасної України: виклики та загрози : матеріали
Е45 наук.-практ. конф. викладачів, аспірантів і студентів Нац. юрид. ун-ту
імені Ярослава Мудрого, 19 трав. 2015 р. / за заг. ред. А. П. Гетьмана. –
Х. : Право, 2015. – 168 с.

ISBN 978-966-458-835-2

ISBN 978-966-458-835-2

© Національний юридичний
університет імені Ярослава
Мудрого, 2015
© Видавництво «Право»,
оформлення, 2015

матеріальних активів; засновувати підприємства для провадження інноваційної та/або виробничої діяльності; шляхом внесення нематеріальних активів брати участь у формуванні статутного капіталу інноваційних структур різних типів — наукових, технологічних парків, бізнес-інкубаторів тощо (ст. 70). Однак умови для комерціалізації результатів наукових досліджень викладачів університетів лише створюються.

По-четверте, в деяких ВНЗ України намагаються запровадити традиційні для західних університетів форми ведення бізнесу: оцінку діяльності ВНЗ на основі системи індикаторів; оплату праці викладачів і науковців за результатами праці (наприклад, кількістю опублікованих праць); фінансовий менеджмент тощо. Утім, такий напрям діяльності лише апробується, до того ж викликає опір з боку викладачів та співробітників.

Література:

1. «Круглый стол» в редакции журнала [Текст] // Высшее образование в России. – 2012. – № 7. – С. 38-39.
2. Богдан Данилишин вважає, що стан науки в Україні критичний [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://market.avianua.com/?p=2814>

Чуприна О. О.,

к. е. н., доц., Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, кафедра економічної теорії

ЗАГОСТРЕННЯ ПРОБЛЕМ БІДНОСТІ ТА СОЦІАЛЬНОЇ НЕРІВНОСТІ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Офіційні статистичні дані свідчать про низький рівень соціальної нерівності в країні: у 2013 р. коефіцієнт концентрації грошових доходів (індекс Джині) становив лише 0,250, а співвідношення грошових доходів найбільш та найменш забезпечених 10% населення складав 5,2 рази. В той самий час, експерти надають інформацію, що суттєво відрізняється від наданої Держстатом: Україна належить до країн зі значними масштабами розшарування населення за доходами, значення коефіцієнта (індексу) Джині перевищує 45% (0,450). На їх думку, основний внесок у загальну нерівність робить малочисельна група людей (5-15%) з високими доходами, обсяги та структура споживання яких принципово від-

різняються від більшості населення країни. Диференціація доходів серед інших 85-95% є невисокою, при цьому їх загальний обсяг залишається низьким.

Правильність думки експертів підтверджують і результати досліджень щодо самооцінки домогосподарствами рівня своїх доходів. Так, у 2013 р. тільки у 10,4% з них була можливість не тільки задовольнити свої потреби, а й робити заощадження. Всі інші заощаджень не робили: 50,5% вважали, що при цьому вони в змозі задовольнити свої потреби, 35,8% — постійно відмовляли собі в необхідному, окрім харчування; 3,3% — не змогли забезпечити собі навіть нормального харчування.

Окрім цього, опитуваним були поставлені питання про розмір середньодушового грошового доходу, який: 1) має бути у членів домогосподарства, щоб не відчувати себе бідними; 2) відповідає майновому становищу середнього класу. Згідно з усередненими відповідями, значення середньодушового грошового доходу, що визначає межу бідності, становить 3876 грн на місяць, а відповідні доходи представників середнього класу мають перевищувати 9251 грн. Цікаво, що отримана в результаті опитування межа бідності майже повністю збігається з міжнародними стандартами та думкою експертів, і при цьому значно відрізняється від офіційно визнаної межі абсолютної бідності в країні — прожиткового мінімуму. Так, межа бідності для цивілізованих країн, встановлена ООН, становить 510 доларів США в місяць на людину, тобто близько 4076 грн (відповідно середнього офіційного курсу гривні щодо долара США у 2013 р.) На думку тодішнього голови Національного форуму профспілок України М. Якибчука, розмір прожиткового мінімуму станом на 1 квітня 2012 р. мав би складати щонайменше 3900 грн, враховуючи динаміку споживчих цін у 2012-2013 рр. (протягом 2012 р. вони зменшилися на 0,2%, а протягом 2013 р. — зросли на 0,5%), цю суму можна вважати справедливою і для 2013 р. Таким чином, результати визначення свого суспільного положення членами домогосподарств можна вважати такими, що відповідають дійсності.

У той же час у 2013 р. прожитковий мінімум на одну особу в розрахунку на місяць був встановлений у розмірі: з 1 січня — 1108 грн, з 1 грудня — 1176 грн, що понад ніж утричі нижче за названі вище значення. В 2015 році цей розрив має тільки зрости. Так, Законом України «Про державний бюджет України на 2015 рік» протягом 11 місяців 2015 р., прожитковий мінімум становитиме 1176 грн в середньому на одну особу, тільки в грудні 2015 р. він має збільшитися на 13,1% — до 1330 грн. В той час наприкінці 2015 р. з урахуванням офіційних даних

щодо темпів інфляції реальний розмір прожиткового мінімуму має зрости до 5 650 грн. Ця сума у понад чотири рази перевищує розмір прожиткового мінімуму, передбаченого законодавством на 2015 р.

Таким чином, сучасна Україна — країна з високим рівнем соціальної нерівності, значною часткою бідного населення та тенденцією до загострення названих проблем. При цьому державна політика, зокрема в питанні встановлення розміру прожиткового мінімуму, не тільки не сприяє їх розв'язанню, а навіть викликає їх подальше загострення. Така ситуація свідчить про наявність цілої низки поточних соціально-економічних проблем, негативно позначається на перспективах подальшого економічного розвитку країни та обумовлює необхідність термінового вдосконалення методів та інструментів соціальної політики.

Гриценко О. А.,

д.е.н., проф., Національний юридичний
університет імені Ярослава Мудрого,
кафедра економічної теорії

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДОЛОГІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ В ПІЗНАННІ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН

Економічну теорію часто звинувачують в «економічному імперіалізмі», тобто намаганні дослідити неекономічні явища на основі власної методології. Безумовно, сімейні стосунки не є об'єктом дослідження економічної теорії (за винятком домогосподарства), але в основі будь-яких взаємовідносин між суб'єктами (економічними, політичними, правовими, сексуальними) знаходяться загальні принципи обміну витратами, корисностями, благами, вигодами тощо.

Перший методологічний підхід визначає умови забезпечення рівноваги та стабільності сімейних взаємовідносин. В основі загальної умови економічної рівноваги знаходиться еквівалентний обмін між товаровиробниками на основі *вартості* — суспільно-необхідних витрат праці. Якщо одна із сторін обміну вкладає більші витрати праці, які не збігаються з витратами іншого суб'єкта, то перша сторона не отримує умови для подальшого розвитку і банкрутує. Безумовно, сімейні відносини не будуються тільки на еквівалентному обміні витрат праці (або часу, що витрачається на родину). Вони складаються на основі еквівалентного *психоемоційного обміну*, що включає в себе витрати часу, емоційний на-